

Ulkoistettu turvallisuus - aito tarve vai mielikuvan tuotos

Sari Gustafsson

Pelko on tunnetila, jonka tarkoituksena on kertoa, että meitä uhkaa jokin vaara. Pelkäämme, jotta tietäisimme paeta. Elämän kannalta on tarpeellista, että ihminen pelkää todellisissa vaaratilanteissa. Jatkuva pelko kuitenkin aiheuttaa ylimääräistä vaurillaan oloa ja psyykkistä kuormitusta.

Suomessa monet ihmiset, ikään ja sukupuoleen katsomatta, joutuvat liian usein kosketuksiin pelon kanssa; niin yksityisessä kuin julkisessa tilassa. Kodin, koulun, työpaikan ja niiden lähiympäristöjen turvallisuus kuuluvat hyvän ympäristön ominaisuuksiin ja ovat elämänlaadun perustekijöitä. Elämmekö oikeasti turvallisessa ympäristössä vai onko meitä vaivaava turvattomuuden tunne mielikuvien tuotosta?

Turvallisuus voi särkyä

Yksityisimmässä tilassa, kotona, oma turvallisuus voi särkyä esimerkiksi perheväkivallan vuoksi, kuten Sampaanalassa jouluaattona. Mediasta voimme seurata, kuinka ympäri Suomea oma koti ei olekaan enää välttämättä se turvallinen paikka, jonne voi hyvällä mielin palata töistä tai koulusta. Lyökö mies - tai ehkä vaimo - tänä iltana?

Pienen lapsen turvallisuudentunne rikkoutuu esimerkiksi päihdeperheissä, joissa elämä on liian monella tapaa epävarmaa. Onko isä tai äiti tänä iltana humalassa tai huumeiden vaikutuksenalaisena? Lyökö se minua tänään? Elämä jatkuu neljän seinän sisällä viikosta toiseen pelon vallatessa mielen.

Turvattomuus ja väkivallan lisääntyminen ovat yleisesti kaupunkielämään kuuluvia huolenaiheita. Suomalaisen huoli arkisesta katuturvallisuudesta kasvaa jatkuvasti. Päiväsaikaan tutulta tuntuva kaupunki saa monen mielessä pimeällä uhkaavat kasvat.

Pelottavat paikat kierretään kaukaa ja turvattomiksi koettuina aikoina pysytään sisällä. Urbaanin väkivallan pelon ydin onkin joutua tuntemattoman tekijän uhriksi sattumanvaraisesti, esimerkiksi naiset puskaraiskauksen, miehet nakkikioski- tai takisijonotappelun kohteeksi. Kaupunkipelot tulevat ja menevät aaltoina ajassa.

Tiedotusvälineiden lietsoma pelko voi nostaa esiin tiettyjen paikkojen uhkaavuuden. Joskus kaupunki muuttuu mielikuvissa nopeasti ja pelon aalto pyyhkäisee joi-takin paikkoja - hiipuen sitten pikkuhiljaa turvalliseen arkeen.

Jokelan kaltainen, ennalta arvaamaton tragedia saa kaikki suomalaiset pysähtymään. Media tuo järkytyksen meidän kaikkien tajuntaamme. Suomi ikään kuin kutistui hetkeksi, ja median välityksellä olimme itsekkin kuin jokelalaisia ja aistimme pelon ympärillämme. Murhenäytelmä ei ole onneksi saanut jatko-osia, mutta pelon tunnelmaa saatiin kokea muissakin kouluissa eri puolella Suomea: kiusaamistarkoituksessa levitetty pelko peitti hetken lähes koko Suomen.

Pelosta on tullut bisnestä

Ilman todellista väkivaltaa väkivallasta ei puhuttaisi, eikä sitä pelättäisi. Puheen ja pelon määrä ei kuitenkaan ole suorassa suhteessa todellisuudessa esiintyvän väkivallan määrään. Pelon maisema on oman mielikuvan tuotos. Pelon kokemukset ja turvattomuuden tunteet koetaan suurena ongelmana, vaikka todennäköisyys niiden toteutumiselle olisi pieni.

Pelosta on tullut myös bisnestä. Media myy sisältöjään ja kasvattaa liikevoittojaan

Suru koskettaa.

pelolla. Muodostuu oravanpyörä, sillä median nostattamat kohut rikoksista selittävät osaltaan pelon tunteen lisääntymisen. "Voiko se tapahtua sinulle?" Media, joka haluaa vangita yleisönsä, puhuttelee tätä todennäköisyyksien ja mahdollisten vaarojen kielellä.

Myös turvallisuusala myy tuotteitaan vetoamalla lisääntyneeseen rikollisuuteen. Turvakameroita asennetaan kaupunkitilaan, vartiointifirmoilla menee lujaa. Hallitustasolla mietitään, tarvitaanko kouluihin vartijoita, turvakameroita tai metallinpaljastimia.

Pelko siis myy. Onneksi voimme itse

tehdä edes sen päätöksen, ostammeko keltaisten lehtien riepottelevaa kuvaa uhreista tai asennammeko turvahälyttimeet asuntoihimme. Toivottavasti Suomen kehitys kohti Yhdysvaltojen tai Viron kaltaista turvallisuushakuista yhteiskuntaa, jossa ihmiset panssaroituvat muuriensa ja hälytysjärjestelmiensä taakse, ei nopeudu tulevaisuudessa nykyistä tahtia. Ainakaan ulkoistettu turvallisuus ei takaa kaltoin kohdelluille pienille lapsille tai naisille turvallisuuden tunnetta oman kodin sisällä.

Paula Kejonen-Niittyinen, FM